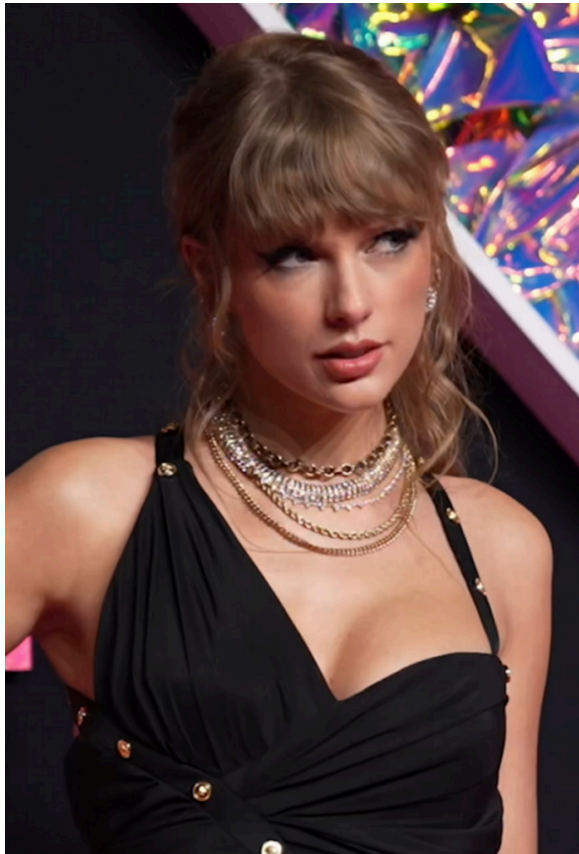

Trần Doãn Nho: Ca-nhạc sĩ Taylor Swift: từ nghệ thuật đến thể thao và chính trị

22/02/2024

Taylor Swift tại Lễ trao giải Video âm nhạc [MTV 2023](#)

Taylor Swift sinh ngày 13/2/1989 tại Pennsylvania, siêu sao âm nhạc phổ thông, là một hiện tượng nghệ thuật ngoại hạng của Hoa Kỳ và thế giới trong vòng hai thập niên qua. Ảnh hưởng của cô chi phối, không chỉ trong lãnh vực âm nhạc, mà trong nhiều lãnh vực kinh doanh liên hệ hoặc không liên hệ khác. Tên của cô ca-nhạc sĩ 35 tuổi này xuất hiện hầu như thường xuyên trên mọi hình thức truyền thông với đủ loại thành tích và thành tích nào cũng đặc sắc.

Xin nêu lên vài sự kiện điển hình:

Swift là một tỷ phú: tài sản hiện tại trị giá hơn một tỷ đô la.

Tháng 12/2023 vừa qua, cô được “Time Magazine” vinh danh là “Nhân vật của năm 2023” (Time’s Person of the Year 2023), đánh bại nhiều “cao thủ” trong vòng chung kết như phim “Barbie”, tổng thống Nga Vladimir Putin và Vua Anh Charles III.

Vào ngày 4/2/2024, tuyển tập “Midnights” (Những lúc nửa đêm) của cô đoạt hai giải: một, là “Best Pop Vocal Album” (Tuyển tập giọng ca nhạc phổ thông xuất sắc nhất) và hai, là “Album of The Year” (Tuyển tập nhạc trong năm), giải danh giá nhất trong mấy chục giải Grammys hàng năm. Chiến thắng này khiến cô trở thành nghệ sĩ đầu tiên trong lịch sử đoạt đến 4 giải Grammy hạng mục “Album of The Year”, vượt qua kỷ lục của Frank Sinatra (3 giải).

Tính chung, cho đến nay, cô là nữ nghệ sĩ được trao giải thưởng nhiều nhất hành tinh: đoạt 562 giải thưởng đủ loại (con người, sáng tác, giọng ca, thể loại...) trong số 1115 lần được đề cử, điển hình như các giải: Favorite Song, Country Song, Female Artist, Best International Artist, Hero Of The Year, Grammys, vân vân.

Sáng tác của cô đa dạng, tập trung trên nhiều đề tài: tình yêu, gia đình, bạn bè, những khó khăn trong cuộc sống của một người tuổi trẻ thời đại như nỗi sợ và mặc cảm bản thân, hiện tượng bắt nạt và quấy nhiễu, phản bội và trả thù, xu hướng đồng tính...và cả những sự kiện tương đối hiếm hoi như vận động đi bầu cử hay đại dịch. Bằng tài năng phong phú và đa dạng về âm nhạc (sáng tác, đơn ca, hợp ca, dàn dựng sân khấu, phong cách trình diễn...), Swift ảnh hưởng đến nhiều lãnh vực của nền văn hóa quần chúng, tạo nên một hiệu ứng riêng biệt, mệnh danh là “Hiệu ứng Taylor Swift” (The Taylor Swift Effect). Tạp chí “Bloomberg Businessweek” (2014) gọi Swift là hiện thân của nền “Kỹ nghệ âm nhạc” (She IS the Music Industry). Sự nghiệp sáng tác và trình diễn cũng như bản thân cô là chủ đề cho nhiều công trình nghiên cứu hàn lâm về văn hóa đại chúng, về ngành truyền thông, về chủ nghĩa nữ quyền, chủ nghĩa tư bản, chủ nghĩa tiêu thụ, văn hóa giới nổi tiếng (celebrity culture), chủ nghĩa Mỹ (Americanism), chủ nghĩa hậu hiện đại, vân vân. Trong đời sống, cô là một người thích làm từ thiện: hỗ trợ tài chính cho bệnh nhân ung thư, nạn nhân quấy rối tình dục, cứu

trợ thiên tai, giúp đỡ bạn bè và các ủng hộ viên gặp khó khăn về tài chính. Cô đã từng trả học phí đại học (hàng trăm ngàn đô la) cho một bạn sinh viên nghèo, mua nhà (hàng trăm ngàn đô la) cho một bạn gái mang thai đang sống vô gia cư, và gần đây nhất, trợ giúp gia đình nạn nhân của vụ xả súng (cả trăm ngàn đô la) trong cuộc diễn hành mừng đội Chiefs thắng giải Super Bowl tại Kansas City hôm 14/2/2024.

Chẳng lạ gì, tên của cô trở thành một thuật ngữ mới do các nhà nghiên cứu đặt ra, diễn tả tính cách và tài năng của cô: “swiftian” (tính từ) = tính cách Swift.

Một đặc điểm khác hết sức hiếm thấy ở những nhà nghệ sĩ phái nữ: đa tình. Swift có rất nhiều nhân tình, một trong số họ là cảm hứng cho những ca khúc hay nhất của cô. Chẳng hạn, gần đây nhất, “Yahoo News” đưa tin: ca khúc mới nhất mà cô vừa trình diễn sống tại Melbourne, Australia, ngày 15/2/2024 vừa qua, “You’re losing me”, đề cập đến mối-tình-sáu-năm với diễn viên Joe Alwyn. Danh sách tình nhân, hay sử dụng lại cách nói của truyền thông, “lịch sử hẹn hò và các cựu-tình-nhân của Swift” (Swift’s dating history and exes) [1] khá dài và chưa chấm dứt: khoảng chừng...11 người. Tất cả đều là những nhân vật nổi tiếng như ca sĩ kiêm diễn viên Joe Jonas, diễn viên Taylor Lautner, ca sĩ John Mayer, diễn viên Jake Gyllenhaal, ca sĩ Harry Styles, diễn viên Tom Hiddleston, diễn viên Joe Alwyn. Danh sách này vừa mới thêm người thứ 12, mới toanh: Travis Kelce, danh thủ bóng bầu dục, giữ vai trò “tight end” [2] của đội “Kansas City Chiefs”. Tuy chỉ mới quen nhau vào mùa hè năm 2023 và chính thức trở thành tình nhân vào tháng 9/2023, nhưng cuộc tình Swift – Kelce trông mặn nồng và gây ấn tượng đến nỗi nó chi phối không khí của trận tranh giải “Super Bowl” (Trận chung kết bóng bầu dục Hoa Kỳ) [3] năm nay giữa đội “San Francisco 49ers” và đội “Kansas City Chiefs”. Swift đã dự tất cả 12 trận đấu của “Kansas City Chiefs” trong mùa giải 2023, và dù rất bận bịu với chuyến lưu diễn ở Tokyo vào ngày 10/2/2024, cô quyết định dự trận chung kết diễn ra vào chiều ngày 11/2/24 tại Las Vegas. Do Tokyo đi trước Las Vegas 17 tiếng đồng hồ, nên sau khi chấm dứt buổi trình diễn, Swift bay về Los Angeles, rồi từ Los Angeles đi xe hơi đến Las Vegas và có mặt tại vận động trường “Allegiant Stadium” nhiều tiếng trước khi trận đấu bắt đầu, với chiếc vòng đeo

cổ có ghi con số 87 là danh số của cầu thủ Kelce. Dư luận cho rằng sự hiện diện và cổ vũ nhiệt tình của Swift cho đội “Chiefs” là một trong những yếu tố giúp đội này chiến thắng đội “San Francisco 49ers” với tỷ số 25-22 ở phút cuối cùng của hiệp phụ.

Travis Kelce & Taylor Swift embrace after Chiefs win Super Bowl LVIII

Có vẻ như đây chỉ thuần là một câu chuyện hoàn toàn phi chính trị.

Ấy thế mà không!

Giữa không khí tranh cử tổng thống Mỹ đang đến thời kỳ cao điểm, cặp Swift-Kelce và trận Super Bowl làm sôi ruột thêm “giới MAGA” (MAGA world = những người ủng hộ cựu tổng thống Trump), nhất là sau khi tờ “The New York Times” (25/12/23) đưa tin ban vận động tranh cử của tổng thống Biden đang tìm cách thuyết phục Swift lên tiếng ủng hộ Biden trong cuộc bầu cử tổng thống tháng 11 năm nay. Từ lâu, giới MAGA này đã cho rằng Swift và bất cứ sự kiện gì xoay quanh cô đều nằm trong âm mưu của “Nhà nước ngầm” (Deep State), nhằm biến Swift trở thành một “nhân vật chống Cộng Hoà” (an antihero to the GOP), theo tạp chí “Missouri Independent”. Đài truyền hình thân Trump OAN (One America News Network) gọi cặp đôi này là một công cụ “Chiến tranh tâm lý khổng lồ của Super Bowl” ([Massive Super Bowl Psy-op](#)) nhằm vận động cử tri ủng hộ đảng Dân Chủ. Vivek Ramaswamy, cựu ứng cử viên tổng thống Cộng Hoà, trong cái “tuýt” đưa lên mạng X (Twitter) gần hai tuần trước trận đấu, cho rằng nếu đội Chiefs thắng, Swift và Kelce mà ông ta gọi là “cặp đôi được ca ngợi một cách

giả tạo về văn hóa” (an artificially culturally propped-up couple) có thể sẽ lên tiếng ủng hộ Biden, và điều đó sẽ là một thiệt hại lớn cho Trump. Ramaswamy ám chỉ thuyết âm mưu của “giới MAGA” cho rằng trận Super Bowl sẽ bị gian lận để cho đội Chiefs thắng. Jeanine Pirro, người dẫn chương trình cho đài “Fox News” thẳng thừng cảnh báo Swift “Đừng dính líu vào chính trị: chúng tôi không muốn thấy cô ở đó” [4] Tạp chí Rolling Stone, số ra tuần lễ đầu tháng 2/24, cho biết “giới MAGA” sẽ tiến hành một cuộc “thánh chiến” (holy war) chống Swift.

Đúng là chuyện lạ!

Thực ra, điều này không có gì khó hiểu. Trước hết, Taylor Swift là người có xu hướng tự do (liberal). Cô ủng hộ phá thai, ủng hộ đồng tính, chống kỳ thị sắc tộc, kỳ thị giới tính, chống bạo lực cảnh sát, phê phán chủ nghĩa thượng đẳng da trắng. Mặt khác, sau nhiều năm giữ im lặng trước các vấn đề chính trị, đến năm 2018, lần đầu tiên, cô lên tiếng ủng hộ Phil Bredesen, ứng cử viên thượng viện đảng Dân Chủ ở tiểu bang Tennessee; năm 2020, lên tiếng ủng hộ Biden trong cuộc bầu cử tổng thống. Đồng thời, cô đã hai lần công khai chỉ trích cựu tổng thống Donald Trump một cách gay gắt. Chẳng hạn, trong cái “tuýt” ngày 16/8/2020, cô viết: “Sự triệt phá có tính toán ngành Bưu Điện Hoa Kỳ (USPS) của Trump chứng minh một điều rất rõ ràng: Ông BIẾT TỔNG rằng chúng ta không muốn ông là tổng thống của chúng ta. Ông chọn lựa phỉnh gạt và đặt hàng triệu người Mỹ vào chỗ nguy hiểm trong một nỗ lực bám víu lấy quyền hành.”

Trong bài viết “Trump Risks Backlash as MAGA World Zeroes in on Taylor Swift,”[5] (Trump có nguy cơ bị phản ứng ngược khi giới MAGA bám sát Taylor Swift) nghiên cứu về ảnh hưởng của Swift trong môi trường chính trị, [Julia Mueller](#) nêu ra những rủi ro mà “giới MAGA” có thể gặp phải khi tiến hành cuộc chiến chống Swift, qua những số liệu cụ thể. Theo phân tích của Pew Research từ đầu năm 2023, những người trẻ thuộc thế hệ Z (từ 12 đến 27 tuổi) và những người trung niên thuộc thế hệ Millennials (từ 27 đến 42 tuổi) chiếm hơn một nửa số người hâm mộ Swift, phần lớn trong số đó là phụ nữ. [6] Theo phóng viên Dave Weigel của báo mạng “Semafor”, “Đó sẽ là một cơn sóng thần rất khó ngăn chặn.” Một cuộc khảo sát vào mùa thu năm 2023 của “Học viện Chính trị Harvard” (Harvard Institute of Politics) cho thấy 19% thanh niên từ 18 đến 29 tuổi cho biết họ sẽ có nhiều khả năng bỏ phiếu hơn nếu “nhận được một cuộc điện thoại hoặc tin nhắn cá nhân từ Taylor Swift khuyến khích bỏ phiếu.” Một cuộc thăm dò khác được thực hiện cho tạp chí “Newsweek” trong tuần lễ cuối tháng 1/2024 cho thấy 18% cử tri cho biết họ “có nhiều khả năng” bỏ phiếu cho một ứng cử viên được Swift hậu thuẫn. Victoria Hammett, phó giám đốc điều hành của tổ chức phi-lợi-nhuận “Gen-Z for Change” cho biết: “Tôi chắc chắn rằng đảng Cộng Hòa đang mắc sai lầm khi tập trung toàn lực vào việc chỉ trích Taylor Swift.” Tấn công vào Swift chỉ là một công việc phù phiếm vì càng tấn công thì giới trẻ càng xa lánh đảng Cộng Hòa, theo ông. Kaivan Shroff, thư ký báo chí của nhóm tiến bộ “Gen-Z Dream for America” cho biết, “Gây chiến với Taylor Swift chắc chắn không phải là cách để thu phục những cử tri và phụ nữ trẻ.”

Nghe buồn năm phút cho cựu tổng thống Trump. Nhưng riêng Trump, ông có ý kiến gì về Taylor Swift không? Thừa có.

Trong một phát biểu gửi ra trên diễn đàn “Truth Social” vào ngày 11/2/24 vài giờ trước khi trận Super Bowl khởi đầu, ông Trump quả quyết rằng Swift sẽ không ủng hộ Biden. Tại sao? Trump cho biết, “Tôi đã ký và chịu trách nhiệm về ‘Đạo luật hiện đại hóa âm nhạc’ (Music Modernization Act) dành cho Taylor Swift và tất cả nghệ sĩ hoạt động âm nhạc khác. Joe Biden đã không làm bất cứ điều gì cho Taylor và sẽ không bao giờ làm

như vậy. Không đời nào cô ấy có thể ủng hộ Joe Biden-Lươn-Lẹo (Crooked Biden), là tay tổng thống tệ nhất và tham nhũng nhất trong lịch sử đất nước chúng ta, và phản bội lại người đã giúp cô ấy kiếm rất nhiều tiền như thế.” Ông còn viết tiếp, “Và lại, tôi vốn thích bạn trai của cô ấy, Travis, ngay cả dù cậu ta có thể là một người theo bọn Tự Do (Liberal) và chẳng khoái gì tôi!”

Hiệp hội phi lợi nhuận “Future of Music Coalition” phản bác cách lấy điểm không chứng cứ của Trump. Quả thật, “Đạo luật hiện đại hóa âm nhạc” giúp giải quyết các vấn đề bản quyền, được coi là bước ngoặt đối với ngành công nghiệp âm nhạc, nhắm đến những nhạc sĩ không nhận được tiền bản quyền và những nghệ sĩ trước năm 1972 không được trả tiền cho những trình diễn được thu thanh qua vệ tinh của họ. Nhưng theo hiệp hội này, đây là một dự luật đã soạn sẵn từ trước. Và mặc dầu Trump là người ký thành luật vào năm 2018, nhưng Swift chẳng phải là người thừa hưởng trực tiếp và duy nhất từ nó. Tài sản của cô rõ ràng xuất phát từ tài năng và sức làm việc bền bỉ, sáng tạo với 6 tuyển tập nhạc đã được phát hành cũng như những chuyến lưu diễn không mệt mỏi mà cô thực hiện, chẳng hạn chuyến lưu diễn toàn cầu “The Eras Tour” hiện nay.

Chẳng mấy ai ngạc nhiên với những phát biểu vốn được xem như là “cố tật” của vị cựu tổng thống đa ngôn này. Từ “The Independent” xem phát biểu này như là một lời “kêu nài tuyệt vọng” (desperate appeal) nhằm tranh thủ sự ủng hộ của [Taylor Swift](#).

Chưa thấy siêu sao nhạc phổ thông này lên tiếng về lời tuyên bố của ông Trump nói riêng, cũng như cuộc bầu cử năm nay nói chung. Nhưng rõ ràng là, dù làm nghệ thuật thuần túy, nhưng ảnh hưởng của Taylor Swift tỏa rộng khắp nơi, nhỏ thì thu gọn trong một trận đấu thể thao, mà lớn thì (có thể) ảnh hưởng đến vận mệnh một quốc gia, và từ đó, vận mệnh thế giới.

Hãy chờ xem!

Trần Doãn Nho

(2/2024)

Tài liệu tham khảo:

The Hill: [Trump risks backlash as MAGA world zeroes in on Taylor Swift](#)

Yahoo: Donald Trump Claims He Made Taylor Swift Rich (He Didn't)

The Hill: [The Memo: The politicization of Taylor Swift](#)

Missouri Independent: [The bizarre conspiracy theory that turned Taylor Swift into an antihero to the GOP](#)

The Independent: [Trump claims it would be disloyal if Taylor Swift endorses Biden...](#)

CNN, The Guardian, New York Times...

Chú thích:

[1] Exes = ex-boyfriends

[2] Tight end (TE) là vai trò kết hợp giữa cầu thủ “running back” và “wild receiver”, có nhiệm vụ chạy bóng, nhận bóng và cản phá các cầu thủ đối phương cũng như bảo vệ “quarter back”.

[3] “Super Bowl” là tục danh (nickname), do Lamar Hunt, chủ nhân của đội Chiefs đặt ra, nói chệch từ tên gọi “super ball”, một trái banh đồ chơi của trẻ con làm bằng cao su, xuất hiện ở thị trường vào giữa thập niên 1960. Tên chính thức của giải là “American Football League-National Football League Championship Game” hay gọn hơn: “AFL-NFL Championship Game”

<https://time.com/4181367/the-first-super-bowl/>

[4] Nguyên văn: Don't get involved in politics; we don't want to see you there.

[5] The Hill,

<https://thehill.com/homenews/campaign/4443400-trump-risks-backlash-as-maga-world-zeroes-in-on-taylor-swift/>[6] Pew Research Center (Hoa Kỳ) sắp xếp các thế hệ theo khoảng thời gian ra đời như sau: Silent (sinh từ 1928 đến 1945), Boomers (từ 1946 đến 1964), Generation X (từ 1965 đến 1980), Generation Millennials (từ 1981 đến 1996), Generation Z hay Zoomers (từ 1997 đến 2012) và Generation Alpha (từ 2013-2025)...

<https://diendanthekey.net/tran-doan-nho-ca-nhac-si-taylor-swift-tu-nghe-thuat-den-the-thao-va-chinh-tri/>